ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 24.9.2018
SWD(2018) 415 final

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Έκθεση έγκαιρης προειδοποίησης για την Κύπρο

που συνοδεύει το έγγραφο

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ για τα απόβλητα, συμπεριλαμβανομένης της έκθεσης έγκαιρης προειδοποίησης για τα κράτη μέλη που κινδυνεύουν να μην επιτύχουν τον στόχο για την προετοιμασία των αστικών αποβλήτων για επαναχρησιμοποίηση/ανακύκλωση

{COM(2018) 656 final} - {SWD(2018) 413 final} - {SWD(2018) 414 final} -
{SWD(2018) 416 final} - {SWD(2018) 417 final} - {SWD(2018) 418 final} -
{SWD(2018) 419 final} - {SWD(2018) 420 final} - {SWD(2018) 421 final} -
{SWD(2018) 422 final} - {SWD(2018) 423 final} - {SWD(2018) 424 final} -
{SWD(2018) 425 final} - {SWD(2018) 426 final}

1. Εισαγωγή

Η παρούσα έκθεση έγκαιρης προειδοποίησης αποτελεί μέρος της συνολικής έκθεσης εφαρμογής της Επιτροπής και αποσκοπεί στην υποστήριξη των κρατών μελών που διατρέχουν τον κίνδυνο να μην εκπληρώσουν τον στόχο του 2020 για αύξηση σε 50% του ποσοστού προετοιμασίας των αστικών αποβλήτων για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση, ο οποίος ορίζεται στο άρθρο 11 παράγραφος 2 στοιχείο α) της οδηγίας 2008/98/ΕΚ. Βασίζεται στην υποστήριξη που είχε παράσχει στο παρελθόν η Επιτροπή για να στηρίξει τα κράτη μέλη προκειμένου να συμμορφωθούν[1] με το δίκαιο της ΕΕ στον τομέα της διαχείρισης των αστικών αποβλήτων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την κατάρτιση ειδικών για κάθε χώρα οδικών χαρτών[2] για τα οικεία κράτη μέλη.

Η αξιολόγηση στην οποία στηρίζεται η έκθεση έγκαιρης προειδοποίησης βασίζεται σε μια συνεργατική και διαφανή διαδικασία στην οποία συμμετείχαν τα οικεία κράτη μέλη και σε ενδελεχή ανάλυση των πλέον πρόσφατων εξελίξεων πολιτικής. Έγινε επίσης εκτενής διαβούλευση με τις αρχές οι οποίες είναι υπεύθυνες για τη διαχείριση αποβλήτων.

Οι πιθανές δράσεις που προσδιορίστηκαν κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας βασίζονται στις υφιστάμενες βέλτιστες πρακτικές και έχουν ως στόχο την υποστήριξη των κρατών μελών ως προς την εκπλήρωση του στόχου του 2020 για την προετοιμασία των αστικών αποβλήτων για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση· συνεπώς, επικεντρώνονται σε μέτρα πολιτικής που μπορούν να προωθηθούν βραχυπρόθεσμα. Αυτές οι δράσεις θα πρέπει να γίνουν αντιληπτές ως συμπληρωματικές εκείνων που συνιστώνται στους οδικούς χάρτες οι οποίοι καταρτίστηκαν στο πλαίσιο των δράσεων προώθησης της συμμόρφωσης που προηγήθηκαν και των συστάσεων που διατυπώθηκαν στην επισκόπηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας[3].

2. Βασικές διαπιστώσεις

Το 2016 το ποσοστό ανακύκλωσης αστικών αποβλήτων της Κύπρου (συμπεριλαμβανομένης της λιπασματοποίησης) το οποίο αναφέρθηκε στην Eurostat ήταν 17%, ενώ το ποσοστό υγειονομικής ταφής ήταν 75%. Βάσει της ανάλυσης των υφιστάμενων και των οριστικά προγραμματισμένων πολιτικών στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων, η Κύπρος θεωρείται ότι κινδυνεύει να μην επιτύχει τον στόχο του 2020 για την προετοιμασία των αστικών αποβλήτων για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση σε ποσοστό 50%.

Η αξιολόγηση[4] που συνοδεύει την έκθεση έγκαιρης προειδοποίησης καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι συνεχιζόμενες δυσκολίες που αντιμετωπίζει η Κύπρος στην εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ για τη διαχείριση των αποβλήτων οφείλονται:

[1] http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/support_implementation.htm
[2] Οδικός χάρτης για την Κύπρο: http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/pdf/facsheets%20and%20roadmaps/Roadmap_Cyprus.pdf
[3] http://ec.europa.eu/environment/eir/country-reports/index2_en.htm
[4] Eunomia Research & Consulting *et al.* (2018) «Study to identify Member States at risk of non-compliance with the 2020 target of the Waste Framework Directive and to follow-up phase 1 and 2 of the compliance promotion exercise. The early warning report: Cyprus.»

- στην έλλειψη συστημάτων υποδομής και συλλογής για ανακυκλώσιμα υλικά και για τη μεταφορά των βιοδιασπώμενων αποβλήτων μακριά από τους χώρους υγειονομικής ταφής·
- στην έλλειψη συντονισμού μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων της διοίκησης και στην ανεπαρκή ικανότητα σε τοπικό επίπεδο· και
- στην έλλειψη κινήτρων (συμπεριλαμβανομένης της απουσίας οικονομικών μέσων) για την πρόληψη των αποβλήτων και τη βελτίωση της ανακύκλωσης.

Επιπλέον, το σύστημα διευρυμένης ευθύνης των παραγωγών για τις συσκευασίες στην Κύπρο δεν είναι αποτελεσματικό και η παρακολούθηση και επιβολή της δράσης του είναι ανεπαρκής.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθενται οι πιθανές δράσεις για την υποστήριξη των προσπαθειών της Κύπρου, προκειμένου να βελτιώσει τη διαχείριση αποβλήτων.

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΙΘΑΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ
Βελτίωση της χωριστής συλλογής
1) Εξασφάλιση ότι η υποβολή αναφορών σχετικά με την ανακύκλωση συσκευασιών από τους παραγωγούς που διαθέτουν προϊόντα στην αγορά είναι ορθή και συνεπής: **α**. είναι απαραίτητη η διενέργεια συστηματικών ελέγχων στις εταιρείες που παρέχουν δεδομένα σχετικά με την ποσότητα συσκευασιών που εισέρχεται στην αγορά· **β**. χρειάζεται μια στατιστικά αντιπροσωπευτική ανάλυση της σύνθεσης των αστικών αποβλήτων, για να εκτιμηθεί η ποσότητα των αποβλήτων που προκύπτουν από τις συσκευασίες και να συγκριθεί η εν λόγω εκτίμηση με την ποσότητα που αναφέρεται ότι εισέρχεται στην αγορά· και **γ.** πρέπει να ακολουθήσει συγκερασμός των εναπομενουσών διαφορών μεταξύ των δύο πηγών.
2) Ανάπτυξη εθνικών ελάχιστων προτύπων υπηρεσιών για τη συλλογή των αποβλήτων (συμπεριλαμβανομένων των βιολογικών αποβλήτων) προκειμένου να προσδιοριστούν, για παράδειγμα, το είδος και η χωρητικότητα των κάδων, η συχνότητα συλλογής και το είδος του χρησιμοποιούμενου οχήματος, λαμβανομένων υπόψη παραγόντων όπως το είδος του αποθέματος κατοικιών, το πόσο αγροτική είναι η περιοχή, το κλίμα της περιοχής κ.λπ.
3) Θα μπορούσε να διερευνηθεί η δυνατότητα σχεδιασμού και εφαρμογής συστήματος εγγύησης και επιστροφής για περιέκτες ποτών, προκειμένου να αυξηθεί το ποσοστό συλλογής συσκευασιών.
4) Επανεξέταση του συστήματος διευρυμένης ευθύνης των παραγωγών και του βαθμού στον οποίο το κόστος συλλογής καλύπτεται από τα τέλη που καταβάλλονται από τους παραγωγούς.
5) Ανάπτυξη της συλλογής βιολογικών αποβλήτων σε δημόσιους χώρους.

6) Παροχή υποστήριξης στους δήμους προκειμένου να σχεδιάσουν συστήματα συλλογής βιολογικών αποβλήτων τα οποία είναι αποδοτικά και καλύπτουν υλικό υψηλής ποιότητας. Θα ήταν χρήσιμη η διενέργεια δοκιμών προκειμένου να εξασφαλιστεί η καλή κατανόηση της απόδοσης των διαφόρων συστημάτων.

Οικονομικά κίνητρα

7) Θέσπιση φόρου υγειονομικής ταφής, με παράλληλη εξασφάλιση ότι όλα τα εμπλεκόμενα μέρη γνωρίζουν τον συντελεστή του φόρου και το γεγονός ότι θα εφαρμόζεται για τουλάχιστον πέντε έτη. Το τελικό επίπεδο του φόρου θα πρέπει να είναι επαρκώς υψηλό προκειμένου να λειτουργεί ως κίνητρο για ανακύκλωση.

8) Θέσπιση δεσμευτικών στόχων ανακύκλωσης των αστικών αποβλήτων για τους δήμους, με οικονομικές κυρώσεις αν οι στόχοι αυτοί δεν εκπληρωθούν.

9) Θέσπιση συστημάτων καταβολής τελών ανάλογων με την ποσότητα των απορριπτόμενων αποβλήτων (pay-as-you-throw), με παράλληλη εξασφάλιση:

α. διαχωρισμού των πηγών, συμπεριλαμβανομένων των βιολογικών αποβλήτων, όπως ορίζεται στο εθνικό σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων·

β. υψηλότερης συχνότητας συλλογής «πόρτα-πόρτα» για τα απόβλητα τροφίμων· και

γ. ενσωμάτωσης των χώρων συλλογής εντός του συστήματος πράσινων σημείων.

10) Κατάργηση —ή τουλάχιστον αύξηση σύμφωνα με τον δείκτη τιμών καταναλωτή— του ανώτατου τέλους αποβλήτων που μπορούν να χρεωθούν οι πολίτες σύμφωνα με τον νόμο.

Χρηματοδότηση από την ΕΕ

11) Κονδύλια της ΕΕ για την υποστήριξη των δραστηριοτήτων ανακύκλωσης, συμπεριλαμβανομένης της χωριστής συλλογής.

Επικοινωνία και ευαισθητοποίηση

12) Ανάπτυξη ενός συνόλου εθνικών υλικών επικοινωνίας που απευθύνονται στο κοινό για χρήση σε τοπικό επίπεδο, με σαφή και συνεπή μηνύματα. Τα υλικά αυτά θα πρέπει να χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο εκστρατειών ευαισθητοποίησης, σε φυλλάδια και στα πράσινα σημεία.

Τεχνική υποστήριξη στους δήμους

13) Ανάπτυξη, σε εθνικό επίπεδο, συστήματος παροχής τεχνικής υποστήριξης στους δήμους, κυρίως στους ακόλουθους τομείς:

α. επιλογή υπηρεσιών συλλογής·

β. παροχή υπηρεσιών·

γ. διαχείριση υπηρεσιών·

δ. επικοινωνιακές εκστρατείες·

σε συνδυασμό με ενεργητική ανταλλαγή καλών ιδεών και πρακτικών που μπορούν να βελτιώσουν την αποδοτικότητα όσον αφορά τη μείωση των δαπανών και τη βελτίωση της απόδοσης.